

Цетиње, 13. Јануара

Како кога дана све више се рас-
правља питање о тројном савезу
и што се дан истека рока његова
више приближује у толико се пи-
тање о његовом даљем опстанку
јаче вентилира. Чак је почело да
се износи како се више ни обнав-
љати неће.

И раније, а нарочито прошле го-
дине, о тројном савезу се врло
много расправљало и истицало како
ће се врло тешко моћи обновити,
па се особито наглашавало како су
му дани избројани.

Све то показује, да тројни савез
не стоји на чврстој основи и како
савезници нијесу баш у најбољим
односима, што значи, да одиста
врло лако може доћи до распада
његова.

То је питање и сада покренуто
поводом посјете, коју је њемачки
државни канцелар Кидерлен Вех-
тер учинио у Риму и гласова о од-
ступању аустриског министра спољ-
них послова грофа Ерентала. За
посјету њемачког канцелара кажу
да је у тијесној вези са обнавља-
њем тројног савеза, а за пад гро-
фа Ерентала истичу да су повод и
односи између Аустрије и Италије.

Овом приликом, као и увијек до
сада, кад год је истакнуто питање
о тројном савезу, опширно се рас-
правља и о односима међу савез-
ницима. Из тога излагања види се,
да одиста тројни савез стоји на
стапљеним ногама и да збиља мо-
же врло лако доћи до распада
његова пошто међу савезницима
није све како треба.

Ма како на први поглед изгле-
дало, да се произвољно износи ка-
кво расположење међу савезници-
ма влада, ипак је од значаја и ин-
тересантности све то, што се овом
приликом износи.

Прво је што се у цијелој овој
ствари да запазити то, да односи
међу савезницима нијесу ни мало
срдљиви и стабилни, и поред тога
што се службено тврди како трој-
ни савез стоји непоколебиво и чвр-
сто. Из тих односа избија да са-
везници међу собом нијесу искрени
и да међу њима велико ривалство
влада. Према томе тројни савез,
који би имао да репрезентира гру-
писање трију великих сила, не пред-
ставља ни из близа оно што је не-
када представљао, нити има изгле-
да да ће се моћи још дуго одр-
жати све и ако би се послје го-
дину и по дана, када му рок исти-
че, и обновио. Као најбољи доказ
зато служе многи ранији догађаји,
који се и сад понављају, а из ко-
јих се може закључити, да је и нај-
мања ствар у стању да ову њихо-
ву везу поквари и да тројни савез
из темеља не само заљуља него и
да у питање доведе.

Друго је што особито у очи па-
да то, што из часа у час избија

чак и сама нетрпељивост међу са-
везницима и што тројни савез ме-
ђу самим савезницима, како у маси
тако и у највећим врховима, нема
одушевљених поборника; чак шта
више избија и негодовање противу
његова. Као доказ за то најбољи су
примјер односи између Аустрије и
Италије, међу којима не влада са-
мо ривалство, него и нетрпељивост
која се мржњом граничи, што се
најбоље испољило из држања Ау-
стрије према Италији и сада за ври-
јеме талијанског рата у Триполису.
Па ни односи између Аустрије и
Њемачке нијесу много бољи. У
Њемачкој је негодовање према Ау-
стрији, јер им се и не свиђа овак-
ва каква је и најрадије би учинили
оно што се збило и са свима ње-
мачким књажевинама, од којих је
њемачко царство и састављено. У
Аустро-Угарској опет уз Њемачку
стоје само Њемци и Мађари, док
су све остале народности одлучено
противне тој вези. Што и Мађари
уз Њемачку стоје, то је само зато
што налазе да ће само тако моћи
да осигурају своју надмоћ над на-
родностима, од којих им опасност
пријети.

Што пак преовлађује мишљење,
да се тројни савез још за дуго не
може одржати, па ма се и обно-
вио, узрок је тај, што тројни савез
не ужива симпатије ни будућег
владара Њемачке ни Аустро-У-
гарске. И један и други нијесу су-
гласни са оваквим саставом њего-
вим. Њемачки престолонашљедник
нагиње Енглеској, што се видје-
ло и из његовог држања у парла-
менту, кад се, ту скоро, расправља-
ло о Мароку и када је њемачки по-
сланик Хајдебранд нападао њемач-
ку политику у томе питању. Ау-
стриски престолонашљедник опет
није склон Италији; чак шта више
он је противу ње. А пад грофа
Ерентала у неколико и потврђује
то. На име пад грофа Ерентала об-
јашњава се нетрпељивошћу пре-
столонашљедника према њему што
је водио и сувише помирљиву по-
литику према Италији. Уз то ау-
стриски престолонашљедник није
ни за такве односе као што сад
владају између Њемачке и Аустрије.
За њега се чак шта више вели да
нагиње према Русији.

И ако све ово нијесу утврђене чи-
њенице, чак и да претпоставимо да
су ово обичне новинарске вијести,
комбинације и натуцање, ипак је све
то од важности и значаја по даљи оп-
станак тројног савеза, јер из свега
овога јасно провирује, да тројни са-
вез не само што не стоји на здравим
ногама, да није стабилан, него и
да је чак и међу савезницима про-
тиву њега негодовање и нетрпе-
љивост, која чак и да је сад све-
дена и на најмању мјеру, ипак
може сјутра избити свом жестином,
чим се свјетски догађаји мало више

компликују. Заједнички рад, па ма
и на рачунској подлози почивао,
ако се не води искреношћу и по-
вјерењем, самим тиме је осуђен на
распад и сличан је јесењем листу,
који се о слабој петелци на грани
држи; и најмањи вјетрић у стању
је да га откине и понесе.

Кад се уз то дода, да тројни
савез ни мало није по вољи нико-
ме од држава ван њега и да се
свака од њих пашти да га било
на ма који начин растури, а уз то
и да на сваку савезницу понаособ
могу бити од пресудног утицаја и
најновије констелације других ве-
ликих сила, јасно је што се све ви-
ше испољава опасност, која озбиљ-
но пријети да загрози опстанку ње-
гову и да га из основа пољуља и
распршти као и да није био. Да
се и с тим мора рачунати ван
сваког је спора послје најнови-
јих догађаја, који су испољили за-
војевачку тенденцију тројног савеза,
што је проузроковало да изгу-
би и оно мало симпатија што је
уживао и да противу њега избије
отворено негодовање. Јер је непо-
битни факт, да тројни савез у ције-
лој Европи мрзе сви од реда: мрзе
га они, који су њиме непосред-
но оштећени, а мрзе га и они,
којима је на смјетњи. Свакако на-
илази неподјиљену мржњу. И ма
шта се и како се за његово про-
дужење радило, извјесно је, да
се неће моћи дуго одржати. Он
може у најбољем случају бити са-
мо пужно зло, али не и стварна
потреба. Од њега ће се ратосиља-
ти прво они, који су у њему, чим
им се боља прилика укаже, да се
могу коме другом прикључити и
од досадањих савезника обезбје-
дити.

Ето, то је што из свега овога
избија и из чега се може извести
да нова констелација великих сила
неминовно предстоји.

Догађаји на Балкану

— Аустријски војни лист о ситуацији. —

И ако се са свију страна брижљиво
чини све, да се Балкан сачува од заплета
и да буде поштеђен од метежа, ипак се
заго све више страхује да ће се моћи
избећи крупни догађаји и да на Балкану
буде мир. Та бојазан толико је нарастала,
да већ преовлађује вјеровање, да се на
Балкану неће моћи да сачува мир и да
још овог прољећа може доћи до заплета.
О томе даје доказа и познати аус-
тријски лист „Данцеров Војни Лист“, који
опасност на Балкану овако излаже:

„Српски министар-предсједник и мини-
стар спољних послова др. Миловановић
са свим је искрено окарактерисао у јед-
ној од посљедњих скупштинских сједни-
ца садању интернационалну политичку
ситуацију. Он је рекао: „Оштећење стање
тако је озбиљно, да нико не може знати,
шта нам носи прољеће“.

Ко дневне догађаје пажљиво прати,
тај неће у исправност горње изрече ни
мало посумњати. Више него ли и једна
друга држава, наша монархија мора о тој
могућности озбиљно рачунати. Јер она
би у даном случају морала водити ра-
чуна не само о својим савезним дужно-
спима, него би могла још имати повода
и за интервенције на Балканском Полу-
острву.

У том кутићу Европе нијесу прилике
ни до сад биле никад ружичасте, а данас
се о њима, због заплета Турске споља и
разривеног политичког стања унутраш-
њости османске државе, може рећи да
су критичне.

Младотурски режим није до сада по-
казао никаква успеха, његов утицај и
утицај пада онада и тако исто пада
расте и оншта помтија. Ново основна
странка „Слобода и Једнаност“, поста-
ла је за Младотурке опасан против-
ник, јер се она бори за остварење исте
равнoprавности свију народности у Тур-
ској без разлике вере, и стога се у тој
странци и налазе сви немусловани као
и многобројни правични мухамеданци ка-
ко турских тако и свих нетурских народ-
ности.

Младотурци међутим нијесу вољни да
се својевољно уклоне, па стога ће, при-
даљем заопштавању сукоба, грађански
рат у изгледу, који је у толико више из-
вјеснији, што и војска суделује у поли-
тичком ровању и већ се подјелила у
два табора.

Ово тешко стање турске искористи-
вају прије свију њени најближи суседи,
који бодрим оком прате све догађаје и
од првог згодног тренутка очекују да им
се њихове давнашње жеље испуне.

Као најозбиљнији противник Турске
долази Бугарска на прво мјесто. Она ми-
сли да има историска права на Маке-
донију, чии је већи дио становништва
од постанка егзархије (1871.) Пегуларни.
Њен је сан велика Бугарска. Сан Сте-
фански мир за мало што јој није оствари-
о тај сан, али је берлински конгрес
дружичје ријешиса. Од како је Бугарска
своје унутарње прилике средила, те се,
поред Румуније, сматра као науређенија
држава на Балкану, не пропушта она ни
једну прилику а да своја права на Ма-
кедонију поново не истакне.

Та несретна турска провинција, у којој
се Срби и Грци с Бугарима непрестано
кољу, била је 90-тих година прошлог сто-
љећа поприште невјероватних злочина и
звјерства из чисто политичких побуда.
Међусобни антагати партиских приста-
лица трију горе поменутих народности,
које су вршили нарочито изаслани „пат-
риотски“ комитети, крвави насртаји на
власт па и на саму турску војску иза-
зивали су такву анархију, да је наизад
извршењем „миришћеског програма“
(1903.) образована реформа жардарме-
рија, којој је постепено испало за руком
да створи боље стање.

Кад је усвојено уставно стање (1909.)
опозвани су страни официри. Стари на-
реди су се опет повратили. Младотур-
цима није пошло за руком да Македо-
нију умире...

Министар-предсједник Гешов тепоком
је муком бранио досадању мирољубиву
политику Бугарске. Али према свима овим
појавама није тешко закључити, да ће
Бугарска прву згодну прилику употре-
бити, да своје давно сковане намјере и
оствари. У том случају ће влада — као
и талијанска у триполитанском питању —
поћи, или управо морати поћи за стру-
јом или ће бити оборена, ма се тада ти-
цало и саме династије.

Исто је тако и озбиљна ситуација и у
Арбанији. Још неријешено критско пи-
тање непрестано подржава Грчку, и ако
грчка влада, слично бугарској, продужа-
ва своју мудру уздржљивост.

Да ће и Србија и Црна Гора жудно
жељети да приграбе свој дио, чим камен
почне да се котрља, то је ван сваке сум-
ње. При томе ће велика словенска сила
с не мањом енергијом тражити да се
једном отворе Дарданели.

Вукањско балканско земљиште, које је
већ пренуто експлозивне материје, може
сваког тренутка отпочети са ерупцијом.
С тога није искључено да ће др. Мило-
вановић имати право, и да ће нам можда
већ идуће прољеће доинети догађаје
у којима ће и наша монархија играти
врло важну улогу“.

Прилике у Македонији

— Македонија пред новим догађајима —

Одавно у Македонији није све како треба,
али у посљедње вријеме као да је критич-
ност на врхунцу. Једна само искра, па је
пожар ту.

О томе већ опширно говоре и извјештаји, који стижу из Македоније. Нарочито Бугари доносе озбиљну опасност по мир.

Попљеници догађаји у Штину узбунили су сви бугарски живљак у Македонији, да је настала побјела, устанак, који би можда с пометом на рат у Триполису могао бити и усрјен. Умјед тога присиљене су огромне масе биле на мјере, да спрече сваку даљу акцију Бугара и да их задрже само у границама сабирања прилога за породице пострадалих и а скупљање задушница.

Имао се отуда јакла, пирета Македонија налази се у опасном стању. Војска отоманска заносећа је све главније тачке, а нарочито Штин и околину.

Војни заповједник Штина издао је прокламацију на становишту којим се даје на знање, да је уведено опасно стање. Надаље позива народ да нади властима имена оних, који су вршили побједу у Штину и да их изручи властима. Пријатељи револуционара у кућу сматра се према томе манифесту као пријатељама уз револуционаре, а такви ће бити стављени пред војни суд.

Нето тако ће — вели манифест — бити стављени пред војни суд сви они код којих се нађе какава ствар, што је украдена за пријатеље побјела и перета у Штину. Коначно се манифестом забрањује свако поношење и чување оружја.

Петрава ради догађаја у Штину води се врло полажно, што огорчује Бугаре, који редом захтијевају на скупштинама провођење петраге.

Манифест војног заповједника изазвао је у народу узбуђеност, по има наде, да ћеће доћи до поновних сукоба и постоја, бар не до промета.

П Турцима је још до рата у Триполису!

Хроника

Мајдан сензација — Путо ефендија!

Мајдан сензација Биоградска „Политика“ постала је прави мајдан сензација којом кључка своју лаковерну публику на рачун прилика у Црној Гори. Ми немамо ни времена, ни простора, на ни воље, да се осврнемо понаособ на сваку њену вјест, које пушта у свијет под фирмом да су из Црне Горе, те за то на ове њене фабриканте проговарамо овако узгред, јер све што је она у пошљедње вријеме доносила у виду дописа са Цетиња тешко да има мрвице истине. Она прича и износи све само оно што овамо у Црној Гори нико не само да није чуо ни видно, него и не сања да је и да ће бити. Ако то чини „Политика“ у оскудици материјала за своју публику и у недостатку сензација, још би јој се могло и погледати кроз прсте што такву незавидну егзистенцију води, али кад је у питању једна српска земља, која је и онако по територијалном положају свом и по ујдарицу на коме је изложена и сувише непријатељима са свију страна, право је и поштено је, да са свијем оправдано очекује од братске стране, да се не излаже руглу, срамоћењу и ненажљивом

грозотању. Јер такво држање „Политике“ нити је српско, нити је поштено. Оно се једном тешкомречићу обилежава, али коју ми овдје приликом не испуштамо, јер се надамо да ће и „Политика“ и засвирати, па и за појас заденути. А ако већ не може да живи без сензација, онда нека не иду више на рачун ове српске земље; у својој непосредној близини она тога има доста, па ако је толико кратко-вида, да то не види, ми ћемо јој лако помоћи. То би тек био лијепа материјал за наразноврсне сензације, који би јој продају — а у свему томе њој је прва брига — врло брзо устројачу, а уз све ни у колико се о истину не би огријешила, нити би била принуђена да измишља као ово сад. Ако се послје овога „Политика“ буде о наш савјет оглушила, бићемо отворенији, па, ваистину, и безобзирнији.

Нето ефендија! Кажу да се скопљанске ефендије нешто страшно наругушиле и да нијесу могли свом јуначком срцу одољети, а да не испоље сву своју бахитност. Пружиле су се колико су дуги и широки у скопљанском турском листу, који за чудо има неко незгодно име, јер се зове „Ари“, на бректе голотињи раји. Ишчуђавају се како то да листови из слободних српских земаља смију да третирају питање о рачко-призренском митрополиту, па кад њима не могу ништа, а они хоће да за кике ухвате тамошње Србе и да их за то узму на одговор. Ефендије као праве ефендије! Буни их што се Срби брину о српском митрополиту, па би сад да ударају на оне што су им под ударцем. А да је поље мозга у њих, они око тога не би ни чеekali. Нека оставе они на миру српске митрополије и српске послове, па нека погледају на прече и по њих кружније ствари. Боље је да се гледа пред својом кућом и брину брине своје, него што завирују преко оgrade у сусједове ствари. Нека виде — не Триполисе, па ни Крит и Азију — шта се ради у Новопазарском Санџаку, Старој Србији и Македонији. Ту нека они забудају свој нос и ту нека се они наште, што је корисније и пробитачније за њих, него да воде бригу о митрополиту и о држању штампе слободних српских земаља, у мјесто које би они, по својој умној бистрини, хтјели да узму на одговор тамошње Србе, што би било тако исто бистро и паметно као кад би ми за писање њихових листова о нама, узимали на одговор овамошњу сиротињу, што се калаја, прококу и пошумесило! Скопљанске ајачије тек толико су могле да се уразуме и да поштеде себи и својим „Ари“ не излажу подсмјеху са овако „напредним“ схватањима и захтевима.

Енглеска и Њемачка

— И Бог се призива у помоћ!

Ма колико се крило да су односи између Енглеске и Њемачке поржали и да нема никакве опасност по свијетски мир од њиховог ривалства, ипак сваки даном приликом изиђа, да су њихови односи привидно поржали и да врло лако може доћи између њих до разрачунавања оружаној руком.

Кад се уз то зна, да и Француска није ни мало равнодушна према Њемачкој чак и поред свију службених изјава о противном,

ни породице ни другова, те је свакога увијеравао, да му машине наклањују људе.

— Бој се Бога! — говорио му „патер“ — јер то је вражји посто. Зар не видиш, да ти сам враг помаже?

По хитри сајлија махаше само главом и шапаше: — Он ће бити као живи! Он ће бити баш као живи!

П ево, једанпут иза тога, кад је поправно изиди сахат на магистрату, па кад је наишао у својој кесници сувишен нован, одлучи, да може себи доволити тај дукеза.

Затворио се у своју кућу, сакрио се од свијех и све је нешто мајсторисао и радио у своме стану, па и поћу, кад је и код својих машина, радио је до зоре. Сусједи су гледали кроз прозор, да би видјели што он ради — јер, знате, сусједи су увијек радиознали — али ништа друго нијесу могли видјети, до огромне, мртве машине, које испуњавашу кућу, и живу ејену, која се миче између машина, носећи сјењку.

У те ријетке часове, обично у зору, кад је сајлија излазио из својег скровишта, плашљиво и сигурно би заклауцао врата, а сам је ишао брзо, не заустављајући се ниједне и не одговарајући, кад су га звали.

Наследао је као луд — све је шаптао нешто, мањину рукама, а од времена до времена емисио се мукло, показујући

— Он ће бити као живи! Он ће бити баш

све више има вјероватности, да Њемачку не очекује ни мало мирна будућност и да врло лако може да се једног дана пађе на бојном пољу.

Ако се суди по догађајима, који су се баш ондје дана окопили између Њемачке и једне и Француске и Енглеске с друге стране, нема ничега што би задавало бригу и што би одавало да пријети каква опасност, али ипак и поред свега тога не може се рећи да је опасност минула. Напротив, ако се суди по свему оном што се из држава Енглеске према Њемачкој може наслутити, опасност је ипак ту и то много већа, него се и представити може.

Али те односе најбоље је сад открито један прокламација, који се врло живо растурја по Енглеској, а који одаје, да Енглеска не мисли да остане и до краја уздржљива.

Одбор „Society of Friends“ издао је прокламацију енглеском народу, у којем се међу осталим вели и ово: Онште је познато, да су односи између Енглеске и Њемачке у прошлом лјету били такви, да је мало не дошло до прелома. Без велике погубељи тако не може даље да иде. Рат међу обим народима био би злочин према Богу, људству и цивилизацији. Много се чини, да се односи побољшају. „Society of Friends“ обраћа се за то свима, који вјерују у Бога, да пораде, да се што прије дође у односима између Њемачке и Енглеске до споразума.

Мора да је много загустило кад се чак и Бог призива у помоћ и апелује на богобојажљивост Енглеца!

Нови бан Цувај

— Загребачки листови о новом бану. —

Постављење новог бана Хрватске и Славоније Славка ил. Цуваја од Иванске ни мало повољно није примљено у загребачкој штампи.

„Србобран“ отворено иступа противу њега и између осталог пише:

„Именовањем Цуваја за бана изненађења је читава наша јавност. Кад Томашић са својом интелигенцијом и везама, које је имао, није могао ништа да створи, откуд би могао да усрједи један Цувај! Та то је човек мале интелигенције, врло скромног знања, без икаквих веза, обични бирократа, који не само да нема никаквог политичког престижа, него је чак непопуларан у свима круговима и крајевима, који га познају. Велики дио чевке и политичке штампе вели, да је Томашић нао и зато, што је његова особа била сметња за срећане одабрана у Хрватској. Што се тиче особног момента, држимо да ћемо погодити даће мишљење наше јавности, ако кажемо, да је Цувајена особа још незгоднија и загорнија, па можемо чак рећи и омраженија од Томашићеве.

Новога Куеновог експонента, бана Цуваја, зна наша јавност из времена, кад је он био Раухов подбан. Како је познато, публицирано је његово именовање за подбана 23. јуна 1909. године по нов. кал. За његово вријеме свршена је расправа у великодржавничком процесу и изречена пресуда против оптужених Срба. — На мјесто подбана дошао је Цувај упливом

као живи! Онда би похитао, да стигне у свој угао, те се онет задубио у своје машине.

Грађани Нириберга били су врло заинтересовани изумом брзог сајлије, те сви жељно ишчекивали дан када ће им сајлија показати механизичког човјека. Али је вријеме пролазило, а сајлија није знао никог у своју радионицу. Напротив, сам је излазио све ријеђе, те је био све више узбуђен и чудноват. Многима се чинило да он пред собом види нешто чудновато, чега се не може никак ослободити. На коњу, свакијем се пресегао и јављати. Сусједи се испрва нијесу бринули знајући, да он најбољаша друштво.

— Мора бити да се наш Ханс свима задубио у свој посао, и скоро ће сршити своју праћку! — говорила су она.

Дани пролазаху, а сајлија се не јављаше. На коњу су се почели за њега бринути. Рекли су „патеру“, а овај је одлучио да Ханса пошети. Он је нал патеру позвао са собом неколико поштенних грађана и отишао к њему. У својој души још се надао, да ће моћи одвојити сајлију од његових Богу противних замисли.

Дошли су до куће, у којој је валадела пробна тишина, као да никога не бијаше унутра. Прошари бијашу тамни, а свијетлост — које је баш излазила — била је још своје руменило из стакла.

сада већ покојног вође бивше чисте странке права, дра Јозефа Франка....

Ми смо потпуно увјерени, да ће Цувај доживијети још већи пораз, него што га је доживио Томашић. Томашић је четврти бан, кога је прогутала криза, што је прагматиком изазвана у односима између Угарске и Хрватске, и трећи бан, кога је оборила опозиција. Народ, који је на изборима срушио једног Рауха и Томашића, и који је видно, да се не може одржати ниједан бан против народне воље, још с већим ће заносом поћи у нову изборну борбу, да сруши и Цуваја. Послужићемо се с „Пестер Лодоном“ фразом, па ћемо рећи, да би се са сатом у руци дао предсказати сат, када ће пасти и нови бан Цувај од Иванске!

„Obzor“ такође иступа противу овог наименовања и поводом тога овако се изражава:

Именовање Цувајево за бана збило се тако рекући преко поћи, барем за јавност. Да су туђе били већ и прије разни успливи, нема сумње. С. ил. Цувај је сам показао велике амбиције за то мјесто и припремао се за њ, свим могућим начинима. Као Раухов подбан није био баруну Рауху поуздана особа, него је већ онда скупљао коње политичке ситуације иза његових леђа, ослањајући се на то, да ће примити његову баштину. Након оставке Рауховог режима понао је и Цувај у мировину, али више смо га пута видели у неким непштавним листовима, где се бави хрватским питањем, анализира га и упућује на начин његовог решавања, показујући тиме на своју особу као на најпогоднију, која ће то хрватско питање узети у своје руке. Друго шта није се за њега чуло, тек се знало, да се је за разлику од осталих умирених хрватских „државника“ наставио не у Грацу, него у Бечу.

Тек задњи избори изнијели су га опет на површину. Др. Томашић напме налазио се у великој неприлици за људе, који би као његови кандидати иступили на изборима и за то је широм отворио врата своје странке свим елементима, без обзира на политичку прошлост. Тиме је др. Томашић прекинуо са својим политичко-особним ниританизмом, који је нагласио кад је дошао на банску столицу, навијестивши борбу покарвеним елементима, ишпанећи на бивши Рауховачки режим. Том је режиму био један од ступова сада већ бан Славко ил. Цувај. Наравно, да је тај одмах прихватио погодност политичке амнестије дра. Томашића и иступио као његов кандидат у Пожеги, где је пропао против кандидата опорбе. У пожечком котару подумио је С. ил. Цувај све и сва да буде изабран и његово се настојање и предао к дру. Томашићу поворно посматрати. Држало се, да С. ил. Цувај додуше гоји некакове амбиције, али га се сматрало обзиром на садашњи курс политике у Хрватској, који је у начелима скроз и скроз опречан Рауховачком курсу, неподесним да дође до какве веће улоге. Међутим, се то сада догодило и бивши подбан Цувај побједио је настојање бившег бана Рауха, с којим је завађен.

Како је дошло до тог именовања, знаде се у главном. Др. Томашић предао је своју оставку након избора, а што она није била одмах прихваћена, приписује се томе што га је гроф Куен на сваки начин хитно одржати. Међутим су исту-

„Патер“ је заклауцао на врата, испрва тихо, а послје јаче — али одговора није добио. Забринут, обиле кућу и погледа кроз прозор. У великој соби, по којој су разбацане машине, нешто се мичало промисао, равнојерно назад и напријед. Чули су чак нешто као удахе и изаху. Али да ли је та покретна ејен био сајлија, није се могло разабрати.

— Па по може бити, ако не он?! — рекосе сви у један глас.

Само „патер“ замислише кимаше главом и промисао:

— Pater noster!

Почели су на ново пуцати, али онет пакли одговора.

Један од пришећних пометрошва кроз вазу-чашину кинговати, наговорујући име „Ханс“.

Наједанпут се још ширала панама и пораци, као да невољно вратила.

Сви се умиреше, па као да је свирежа погтер са грна, одлажуше, те се помањаше од врата, да узине мјеста Хансу.

Брати се отворе, али на прагу не отишаше Ханс. Оно бреше неки живине пошата млади, изишли војници у потпуној опреми и са малим оруђима штићом у руци.

Он гласаше на призивање, а они одговараху њему. Друго, друго не рекошаше ниједна.

...или некои momenti, radi kojih je po-
dignia d-ra Tomanića postala neodrža-
nom. D-r Tomanić sam ustupao je kod
svoje ostavke, te je prošlo utorka po-
stao u Penju podbana Čavranka, sa ni-
slovenom prirokom, u kojoj bija, da bezu-
vjetno ostade kod svoje ostavke, te da za
svoga nasljednika predlaže bivšeg pod-
bana Čuvaja. Taj predlog d-ra Tomanića
je prihvaćen, o stvari se raspravljalo
u ter u ministarskom vijeću pred koje je
pozvan i Čuvaj. On je u tom vijeću raz-
nio svoje nazore o hrvatskoj krizi...

Prilikom toga imenovanja treba o-
znaiti, da je Čuvaj imenovan banom u spo-
razumu s d-rom Tomanićem i da je fak-
tivno njegov predložnik. To znači ono
što se ovih dana neprestano poručivalo
iz Penje, da će kurz u Hrvatskoj ostati
isti, koji je bio i dosada, promjena je
tek u toliko, što mu provađaj neće bi-
ti sastavi podban Čavrank, nego bivšini
podban Čuvaj.

Čuvaj je namre kod prošlih izbora
kao. Narod mu je uskratno svoje pove-
renje. Ipak to nije bilo mjerodavno za
ostvbe i faktore koje su ta predložile
za bansko mjesto te se time jasno каза-
ло, да им није ни најмање стало до ми-
шља хрватскога народа. Ово свјесно по-
стирање народне воље значајна је чинка
деловања грофа Куена, а и др. Томани-
ћа. Народно мишљење долази у обзир тек
у толико, у колико је подложно саставу.
Уколико пак није, има се или сломити
или му се наринути воља састава.

Једнако је ствар, која мора у свакога
нашега човјека узбудити највеће огорче-
ње и просвједу та, што се овако важна
штања рјешавају у угарском министарском
вјећу, што бан долази најпрви тек пред
то вјеће развијати свој програм, а онда
тек добије његов апробатур, именје се
за бив. Хрватскога сабора, који је за то
једини компетентни форум, као да ни
нема, а једнако као да нема уопће код
нас политичке странке, коју би морали
питати. Настављајући досадашњег курса
у Хрватској већ су овим начином рјеша-
вања банске кризе развили свој јасан
програм и између сабора и новог бана
чинили такав положај и јаз да не може
бити између та два фактора никаквога
контракта. Програм, који може да при-
хвати угарско министарско вјеће, не мо-
же бити мјеродаван за хрватски сабор,
и хрватски сабор неће себи дозволити
тог понижења, да тек прими на знање
оно, што је закључено у Пенги".

На крају „Obzor“ износи закључак да
све остаје по старом: на једну страну
ексponent Пенге, бан, а на другу страну
опозиција, сабор. Зато и истиче наду да
ће народ и надање бити уз сабор, а про-
тив новог бана.

И остали листови ништа боље не пишу.

Политичке вијести

Једна значајна посјета

Њемачки државни канцелар Кидерлен
Вехтер био је овјех дана у Риму ради
састанка са министром талијанским ди
Сан Ђулијаном. Томе њиховом састанку
придаје се велики политички значај, о
чему говори на дуго и на широко сва
европска штампа.

Њемачка штампа држи, да је ова по-
сјета у вези са акцијом велевласти, да

— А где је Ханс? — запита најпослије
патер са чуђењем.

— А Ханс! — насмјехи се војник.

Негово лице бијаше свјеже и ружено, а
зуби бијели као слонова кост. Само очи гле-
даху некако чудно, као да бијаху од олова.

— А Ханс! — понови он. — Ханс је
умро, разумије се!

— Како умро!? — вишну патер са
грађанима.

— Он је умро — понови војник са истим
гласом и осмјехом.

— Он је умро за то, што ја живим.
Ево његово тијело тамо у углу. Можете га
сахранити. — И он показа руком на тамну
масу у углу. Сви полетјеше тамо и најбоље
сајдију. Бјеше мртав. Све прте његова лица
бјеху промијенене, очи широко отворене, ру-
ке подигнуте, као да бјеше пред смрт видео
нешто страшно, од чега није могао побјећи.
Сви се окупише и са ужасом посматраху
чме Ханса, час онога, који бјеше отворио
врата. Војник стајаше на истом мјесту и
гледаше са истим осмјехом, а сваки је дошља-
ка осјетио да дрхће.

Тада «патер» изађе напријед и прибли-
жи се војнику:

— Кузми те именом Божијм! — вишну
— рећи бо си Ти?

Непознати умјесто одговори насмјехи се

се замира: Турска и Италија. „Frankfurter
Zeitung“ вели: „Ми не знамо, да ли је
посјета г. Кидерлен Вехтера у Риму у
вези са питањима о талијанско-турском
намјеру, ну пада, да ће се на тај начин
доћи до мира, за што је у овом часу
врло малена“.

И талијанска штампа овим се састан-
ком опширно бави.

„Messaggero“ тврди, да обнова тројног
савеза није ни пошто узрок овог пута и
да ће та обнова бити обављена при истеку
рока. „У овом часу, вели, није најповољ-
није вријеме за обнову тројног савеза,
јер је Италија пада све заузета рјеше-
њем тринитанског питања, у којем Ње-
мачка није учествовала оним вољом, коју
је Италија могла очекивати од једне са-
везнице.“

„Giornale d'Italia“ признаје, да ће при
овом сусрету, који је чин чисте удвор-
ности, бити говора и о политици, али
такођер оповргава, да ће се радити о
обнови тројног савеза, пошто Италија
има за то још годину дана и по, да се
одлучи. „Добро је, додаје, да њемачки
министар долази у Италију, јер ће особно
моћи утврдити зло, што је починила
туркофилска кампања њемачке и аустри-
ске штампе и моћи ће такође констато-
вати, да би талијански народ жељно био
видјети Њемачку нешто ближе Италији
за вријеме рата с Турском“.

Опет брука

И „Naše Jedinstvo“ преговорило је на-
рочито о атаку биоградске штампе на
Црну Гору и о махитном писану о про-
глашењу републике у Црној Гори, на о
томе вели:

„Опет брука.

У доба оваке озбиљности... која пред-
сказује удесне догађаје на Балкану, у Бео-
граду су опет смислили нову, да им
је сада најпаметније борити се за репу-
бликанство у Црној Гори“.

Кампања је покренута, а покренуће је
познати јунаци до свидена паса из анек-
дотне кризе у којој се показивае дошн и
као комедијанти.

Али овако им је шанпо бабо у Бео-
граду, а ситна ђеца баба послушаше;
гдје би морали његовати цвијеће, сну
тресло.

Обијели су.

Дакле отворено и без обзира нави-
штена је нова кампања:

У Црној Гори оборити Династију и
прогласити републику!

И сад чекамо што ће они који изи-
сци југославенски листови, на ове глас-
сове.

Како ће сада звонити њихови звелар-
рини.

Јер ако сада звонити ушисоно с бео-
градском штампом навршени су... оамо“.

Криза у Србији

Из Биограда јављају страним листо-
вима:

„Уза све демантије ипак је данас си-
гурно да ће доћи до оставке кабинета
дра. Милована Миловановића.“

Разлог за оставку владе лежи у томе,
што се влада не осјећа довољно јака да
прими одговорност за све што може да
наступи у спољној политици. Чим је за-
вршена дебата о буџету, у влади се по-
јавила тенденција да одступи, само се то
одступање одлагало, док се не нађе по-
годан начин зато и док се не постигне

храбријем осмјехом, као да су зашкрипала
два точка, хватајући један другог за шипца.

— Ја сам човјек аутомат, којег је хгто
начинити Ханс — протвори он. — Он хо-
ћаше мене саздати, па ми даде своју душу.
Нико не може учинити то, што може ство-
рити само Бог. Али тако, како сам ја у жи-
вот позван, ја ћу и живјети и множити се
и еманцирати до краја вјекова као и Ви.
Ја живим!

И прије него што би од њих који још
штогод ушптао, ишчезао је војник у вечерњу
маглу.

Сви су стајали као окамењени посред
непомичних машина.

— Боже! Боже! — прошапта, «патер»
— буди милосрдан твојим људима! Хајдемо
да се помолимо за Ханса!...

И ево од овога времена, међу правијем
људима живе људи, аутомати. Они су многи!
Тако их је много, те изгледа да ће их
скоро бити више него правијех. Они су са-
ма истога изгледа и свјетли и ружени, па
исто тако могу говорити и мислати се, али
добро погледај, па ћеш им у очима видјети
комадић олова.

И кад ти сусретнеш таквога човјека, знај
— то је потомак онога аутомата, кога је
у старом Норимбергу начинио сајдија Ханс!

С руског Б.

у кабинету једнодушно мишљење о ос-
тави.

Још није поуздано утврђено на који
ће начин влада подијети оставку. То ће
се дефинитивно утврдити у клубу стари-
х радикала.

Сматра се, међутим, да ће на првој
сједници г. Миловановић дати један ек-
спозе о спољној ситуацији и указати
скупштини на потребу да се сједнице
скупштенеке одложе још за неко врије-
ме. У току тога времена водили би се
преговори о оставци кабинета г. Мило-
вановића и о образовању нове владе.

Данас по подне држана је министар-
ска сједница под предједничштвом г. Ми-
ловановића. На тој сједници поново је
говорено о спољној ситуацији и о томе
шта влада треба да предузме кад се
скупштина састане.

Остало је непромијењено увијерење, да
влада треба да поднесе оставку, али да
о томе дефинитивну одлуку донесе клуб
скупштинеке већине.

Посланици старији радикали већ су у
знатном броју дошли у Биоград.“

Српство

Српски посланици у Турској. Како
је парламенат у Цариграду распуштен,
то ће се нови избори посланика врши-
ти кроз три мјесеца. Срби у Ст. Србији
и Македонији незадовољни су јако радом
својих досадашњих посланика, те ће кан-
дидовати друге са посланике. Како су
досадашњи српски посланици припадали
махом познатој катерији, која војује и
противу постављења Гаврила Дожића, го
се из овог најбоље види како тамошњи
српски жаваћ гледа на ове наметнуте
своје „усређитеље“. Сад ће им опет Цр-
на Гора бити крива кад и ту претрпе по-
ра! Српском живљу у Турској и савише
је од туђих зулумаца, па неће да сноси
и своје наметнуте зулумеаре.

Тридесетогодишњица. Српско друш-
тво у Будим-Пешти „Коло младих Срба“
навршило је ове године тридесет година
од како постоји. Друштво намерава
овај свој јубилеј што боље да прослави,
те ће приредити и парочити споменицу,
у којој ће изаћи радони свих истакнутих
чланова њених бившах и садашњих.

Србин краљев љекар. За личног ље-
кара бугарског краља Фердинанда име-
нован је Србин др. Светозар Муачанин,
родом из Осјека, асистент професора
др. Најсера.

Земљорадничке Задруге у Србији.
Прошле године основано је у Србији
највише Земљорадничких Задруга, што
показује да се тамо задругарство све ви-
ше шири. Основано је 67 нових задруга
— више него и једне године. Тако у Ср-
бији има сада близу хиљаду задруга. У
том погледу Србија носи рекорд на Бал-
кану. И код нас би требало на задру-
гарству радити што више и што пре-
даније

Словенство

Божена Њемцова. Прије неки дан, 8.
ов. м., навршило се пуних педесет годи-
на како је у највећој биједи и сиротињи
умрла на далеко позната чешка списа-
тељка Божена Њемцова. Била је то вели-
ка јесеничка душа пуна срдачности и
племенитости, која се необично излије-
вала у љубави према свом народу. По-
никла из народа, живјела је у њему и
за њега, те се та њена љубав према на-
роду одсијала и у свима њеним лијепим
дјелима. Пишући помен овој ријеткој же-
ни Ана Тајслерова у прилогу „Чешког
Слова“, који се зове „Чешка Жена“, о-
вако zgodно вели: „Горке сузе пуне нам
очи при помисли, да је народ који је
знао сабрати милијуне у току краткога
времена за свој храм умјетности, знао
сабрати милијуне за своје сврхе, допу-
стио да његова најславнија жена, — же-
на, какву чешки народ није до сада имао,
а скоро је такође неће ни имати, жена,
с којом се поноси, — живи и умре у
тешкој биједи и мучном страдању.“ Кри-
вица трагичног живота Божене Њемцо-
ве не пада на њу, која је својој материн-
ској дужности жртвовала све, себе, ције-
ли свој живот и свој талент, него на
оне, који је нијесу знали схватити и ко-
ји су јој у животу сметње и препреке
ставили. У браку била је несрећна, јер
њезин муж Јосиф Њемец није био спо-
собан да разумије ону нежну и благо-
родну душу. Најзначајније њезино дје-
ло је „Бабичка“, коју је писала у тешким
приликама али душом и срцем својим,
„за своју рођену утјеху“, како нише је-
дном свом пријатељу. Многи од њених
радова преведени су и на српски језик.
Већим дијелом превео их је Славо В.
Минић, који је превео и штампао и ње-
ну „Бабичку“.

Прва народна музика у Бару

— Високаштита и пажња према друштву —

Бар, 10. јануара

Као што смо у нашем потоњем допи-
су известили, да се Њ. Кр. В. Престо-
лонашљедница Књићина Милица нами-
слившије благоизвољела примити као по-
кровитељка ове наше младе — прве —
установе, музика је корпоративно са ње-
зинима представницима отишла на То-
плицу да поздрави своју Високу До-
бродворку.

Њ. Кр. В. Престолонашљедница Књи-
ћина Милица уједно са извишеним Пре-
стојонашљедником благоизвољели су му-
зику врло радосно дочекати и саслуша-
ти. Музика је одсвирала шест лијепих
комада и била је са стране Њ. Кр. Ви-
сочанстава похваљена.

Њ. Кр. В. Престолонашљедница Књи-
ћина Милица уједно са извишеним Пре-
стојонашљедником благоизвољели су му-
зику врло радосно дочекати и саслуша-
ти. Музика је одсвирала шест лијепих
комада и била је са стране Њ. Кр. Ви-
сочанстава похваљена.

Том приликом извољео је др. Анто
Гвозденовић подарити музичком фонду
пернера сто, на чему му управа срдечно
захвалује.

До данас су се уписали као чланови
оснивачи ове наше установе г. г.: оф.
Стево Иличковић, Елмидиј Кампијело, пре-
дузимач, оф. Ристо Стојановић, Пашко
Гураш, трговац, кап. Василије Дабановић,
Широ Вукићевић, посједник, Нико Та-
тар, обласни управитељ, Инг. Сала, барј.
Јоко Миговић, посједник, др. Џамања, ље-
кар, Благога Радуловић, управник Сви.
Двора — сви из Бара, барј. Петар Боно-
вић, посједник, кап. Л. Станковић, пред-
сједник општине, оф. Лабуд Јовановић,
секретар општине, Нупи Гули, трговац,
кап. Мило М. Лекић, управник царинар-
нице — сви из Вира, Божо П. Банашевић,
посједник, Паљок Ђушати, трговац обо-
јица из Цетина. Овима најљепша хвала
што су извољели прискочити својом при-
помоћу за опстанак ове прве народне
музике а молимо и друге наше пријате-
ље да се угледају на овакве племените
чинове.

Кратке вијести

Принц од Валеса ступа у војску. Ен-
глески краљ доскора ће уврстити у ен-
глеску војску свога најстаријег сина Ед-
варда Алберга, принца од Валеса. Млади
енглески престолонашљедник, који се
родио 10. јуна 1894., дакле ће на љето
постати пунољетан, изобраажен је до са-
да у ратној поморској служби на броду
„Hindustan“ и у „Martine College“ у Осбор-
неу. Сад ће бити уврштен у 10. хусарско
пуковнију, која сачињава један дан ко-
њаничке бригаде, смјештене у Алберсхоу.

Аустро-Угарски извоз за Русију. Из-
међу Русије и Сјеверне Америке настало
је неуговорено стање. Кроз најкраће ври-
јеме осјетиће се на обије стране пошље-
днице царинског рата. Тим стањем хоће
да се користе и индустријалци аустриске
монархије и да на мјесто американских
увозе у Русију своје производе. У ту
сврху држали су конференције и бечки
и будимпештански индустријалци и спо-
разумјели су се о најпужнијим корацима,
који ће их довести успјеху, да од сада
извозе за Русију што више својих фа-
бриката.

Шеседесетогодишњица телеграфа. О-
вијех дана навршава се шеседес година
од проналаска телеграфа. Он се за ово
вријеме тако брзо развио, да би дужина
телеграфских жица била довољна да њо-
ме опаше земљу 118 пута! Укупна дужи-
на телеграфске мреже била би пак до-
вољна за осам телеграфских линија из-
међу земље и мјесеца!

Демонстрације у Букурешту. Прије
неки дан била је у Букурешту скупшти-
на опозиције, послје које су учесници
приредили кроз улице демонстрације. Кад
су дошли до главне улице жандарми су
поставили кордон, да им се сирјечи пут
према двору. Демонстранти су се онда
окомили на конзервативни клуб и сву
зграду споља излупали и нагрдили, па и
адвоката једнограницли. Из једног хотела
том приликом су пуцали на жандарме
око чега је настао сукоб и тада су њих
20 рањени. Многи су од демонстраната
ухапшени.

Унапређење заната у Далмацији. Ми-
нистар за јавне радње у Бечу повјерио
је у интересу интезивнијег унапређивања
заната у Далмацији, градитељској и обрт-
ничкој школи у Силету и егзекутивну
службу на пољу техничко-господарстве-
ног унапређења заната у Далмацији изу-
зевши град Задар, те је овом пригодном
одредио да до даљних одредаба буде
извјеститељ за споменути посао мини-
старствени концепист у уреду за унапре-
ђивање заната Франо Обертор. Спомену-
та школа бавиће се унапређивањем заната

у једном своме одјељењу, које ће се звати: „Одио за унапређивање обрта“. Министарствени конципијент Обертор, који је у исто вријеме ријешен своје дојакосије службе, кренуће одмах пут Сплита. Његов је поглавити задатак техничко-господарствено унапређивање заната.

Изгорило позориште. У Петрограду је изгорело већим дијелом ново позориште, које се зове по имену цара Николе II. и у ком је могло стајати до 4000 особа. Не зна се како је ватра настала, нудржи се, да је електрична искра упалила кулисе и тако произвела пожар.

Електрично освјетљење. Ових дана образовано је са основном главницом од 4.500.000 крпа електрично друштво у Новом Саду, које је предузело електрично освјетљење у Новом Саду, Футогу, Карловцима и Петроварадину, као и електрични трамвај у Новом Саду. Са свим овим општинама склопљен је уговор на 50 година. У задњој пак седници румске трговачке коморе прочитано је ријешене земаљске владе о увођењу електричног освјетљења у Руми. Земаљска је влада одбила приједлог општинског одбора с разлога, јер је предложена основа о увођењу електричног освјетљења сувише скупна. Влада препоручује, да се поновно позову стручњаци и испитају понуде.

Громоградно писмо. У Лондону је изложено писмо, на коме се налази 281 марка, свака од 10 рубала. Омот је овог писма дугачак 75 см. а широк 30. Писмо је послано из Русије и у њему су били папири од вриједности. За ово писмо је поштом платио руској пошти 3760 перпера.

Дневник

Вратила се. Краљевска Породица, која је неколико дана провела на Ријеци, данас испред подне повратила се на Цетиње.

Дар ученицима. Г. Мијајло Милановић, књижевник из Сарајева и књижевник, послао је виши број примјерака његовог позоришног комада из српског сеоског живота у Босни, под насловом: „Слатка сиротиња“, да се раздају према увиђавности, те су денадесет примјерака тога комада послати уприви државне велике гимназије, да их подијели ученицима о сјутрашњој свето-Савској прослави.

Освећење заставе. Подгоричко Пјевачко Друштво „Бранко“, које од скора има срећу уживати високу заштиту Њег. Вис. Књаза Михаила, осветиће своју заставу 2. фебруара ове год. Дивна и по уметничкој изради и по богатству материјала застава набављена је још претходне године у част високог јубилеја Њ. Вел. Краља Господара, но не предвиђене околности ометале су њено освећење све до сада — кад друштво „Бранко“ навршује двадесету годину свога живота. Друштвена управа ријешила је да ове двије светковине споји са друштвеном славом — Срећења Господњег, те тако ова најстарија у нас ове врсте просјетна установа на дан Срећења Господњег, 2. фебруара, празнује своје троструко славље. Нема сумње да ће ова лијена светковина привући пажњу, учешће и помоћ свих пријатеља просвјете и српске pjesме, а ми вриједном друштву „Бранко“ желимо да својим радом на ширењу српске pjesме подигне свој углед на висину достојачу прослављенога Бранка и узвишеног заштитника.

Забавно вече. Цетињска Читаоница приређује вечерас у 8¹ сати у својим просторијама забавно вече с томбулом. Приступ имају само чланови свиховних породицама и гости са стране. Улазак бесплатан, одјело обично.

Бесједа с играчком. Наставници и ученици држ. велике гимназије на Цетињу приређују у свечаној дворници Владинога Дома на дан Св. Саве, 14. јануара, у корист фонда сиромашних гимназијалаца бесједу с играчком са овим програ-

мом: Црногорска Химна, пјева гим: мјешовити збор, Поздравни говор: држи др. Ф. Кулишић, за 14. јануара 1912. од * * * декламује Б. Лабан уч. VII. раз., Светосавска pjesма. пјева гимназ. мјешовити збор, Фибих Зд: Andante, партија уз клавир, виолину и обое, Ђачка pjesма, пјева гимназиски мјешовити збор, свети Сава од В. Илија декламује Н. Бефир, уч. I. р., Јенко: Коло: Хајд поведи... пјева гимн. мјеш. збор, Фибих зд: Barkarole, партија уз клавир, виолину и обое, и Вилинска pjesма, пјева гимназ. мјешовити збор. Послије концертног дијела настаје играчка. Улазнице: за породицу 12 перпера, а од особе 4 перпера. Приступ имају позвани у свечаном одијелу.

Осуђена „Штампа“ Г. Јово М. Поповић, наш отправник послова у Цариграду поднио је био тужбу против уредништва биоградске „Штампе“ за увреду и клевету, коју му је поменути лист нанио у напису „Малер једног дипломате“. Између осталих гадости и клевета, којима тај инфамни лист и иначе обилује била је и та, да су тобож г. Поповићу нестале шифре за повјерљиву преписку нашег посланства. По тужби г. Поповића донио је ових дана биоградски првостепени суд пресуду, којом се Момир Трошић, одговорни уредник „Штампе“ осуђује за дјело увреде и клевете, нанесене г. Поповићу на 50 дана затвора и на плаћање новчане казне, такса и осталих трошкова у износу 340 динара, које ако не плати одговорни уредник, биће дужан платити власник „Штампе“ Светолик Јакшић.

Светосавска прослава. У цетињској мушкој основној школи послије св. литургије прославиће се сјутра српски светитељ Св. Сави на свечан начин са овим програмом: водосвјећење, Химна св. Сави — пјева ђачки хор, Св. Сави — декламује Филип Мијатовић, уч. IV. раз., Св. Сави — декламује Љубица Лопић, ученица III. раз., Молитва богу — пјева ђачки хор. Нејак сам — декламује Лука Ђоздоговић, уч. IV. раз., Српкиња — декламује Александра Огњеновић, уч.ца III. раз., Соколови моји тићи — пјева ђачки хор, Жеља — декламује Иван Раковић, уч. II. раз., Домовини — декламује Станка Бурић, ученица II. раз., Домовини — пјева ђачки хор, Одломци из Пјесника и Виле — декламују: Илија Пламенац, уч. IV. раз., и Станислава Дожић, уч.ца IV. раз., Онам! онамо — пјева ђачки хор, Вриједна дјевојка — декламује Милева Газивоца, уч.ца II. раз., Мали војник — декламује Владимир Калужеровић, уч. I. раз., Тице поју — пјева ђачки хор, Гвожђе — декламује Иво Мијушковић, уч. III. раз., Занатлија — пјева ђачки хор, Жеље младог Србина — декламује Александар Мишковић, ученик IV. раз., зреда, Народна Химна — пјева ђачки хор.

Читуља. Овијех дана се у својем родном мјесту Љуботињу послије подужег и тешког боловања преселио у вјечност Машан Л. Љубарда у најљепшем цвијету младости у 22-ој години свога живота. Покојник је био вриједан, паметан и поштен младић, те је у друштву свудаје био поштован и омиљен, а то најбоље свједочи онолики број народа, који је, и поред онако врло рђавог времена, дошао да се с покојником пошљедњи пут опрости и до вјечне куће га испрати. Вјечан му помен међу нама, а родитељима и браћи његовој утјећа!

Изгубљен новац. Ко је овијех дана изгубио новац, нека се пријави

овд. општинској управи са тачним назначењем у количини и врсти.

Вријеме. Магловито вријеме, послије кога је настао вјетар, донио нам је бујну и плаху кишу, која је са пријестоничких улица очистила сав снијег. Студен је знатно спао.

Од уредништва. Овај број нашег листа излази дан раније због сјутрашњег празника, просветитеља српског Св. Саве, кад се у штампарии не ради.

Биљежник

— У Русији је образована позоришна дружина, која ће приредити позоришне представе у Бечу, Будимпешти, Прагу, Загребу, Опатији, Софији, Цариграду, Солуну, Осјеку, Сарајеву, Цетињу, Дубровнику, Рушчуку, Варни и Биограду.

Из Софије јављају, да је бугарски Краљ Фердинанд оболио и да ће морати отићи у толикој предии ради опорављења.

Универзитет у Атини прославиће 25. марта о. г. 70-годишњицу свога постанка. Биоградски универзитет шаље два своја делегата на ту прославу а путоваће с њима и други Срби.

Културна лига основала је у Србији 140 библиотека. Са државним има сада 161 библиотека у Србији.

Сабор Хрватске и Славоније састаће се 25. ов. м.

— Српско Н. Позориште у Новом Саду приредиће у марту мјесецу десет представа у Сарајеву.

— Парламенат у Цариграду распуштен је и расписани су нови избори.

Чланови енглеског парламента долазе сада у Петроград, да врате посјету руским друговима, те ће бити у Царском Селу примљени у свечану аудијенцију код цара.

— Фински сабор сазван је за 16. фебруар.

Саопштења

Спор Иванишевића и Прелевића

Поводом одговора г. Наста браће Прелевића, из Подгорице, изнесен у 3. броју „Цетињског Вјесника“ од 7. о. м. молим славно уредништво, да би у смислу 11. чл. закона о штампи извело донијети у наредном броју шведку

изјаву: Г. Прелевић у свом одговору на моју ранију изјаву о прокућеном вину, које сам у њега био подносио, изјавио је да свој одговор није дао само зато, јер се на мене његов напад није тиме одразио, су неистинити, а то и да докажем.

Ја сам с г. Прелевићем 17. новембра 1911. као што и сам тврди, погодио диније бачве вина и неколико ракије. Мустре тога погођеног вина поднио је хемиском лабораторијуму на анализу сам г. Вуксан Прелевић, а не ја, и то опог истог дана кад смо вино погодили а прије него сам га био примио. То се види и из молбе његове поднесене Лабораторијуму 17. новембра 1911. — заведеној под број 3965. од истог дана. Резултат анализе достављен је актом одјељења народне привреде од 26. новембра 1911. број 4070. — Краљ. Министарству Унутрашњих Дјела с предлогом да се вино, о ким је ријеч, будући је бонадисано, исклучи из промета, и на основу тога Министарство је предлог усвојило и спровело га га овд. општинској управи на извршење.

Вино је, дакле, поднесено на анализу 17. новембра а не 1. децембра, и она је свршена 26. новембра, као што се из поменутих акта види, а вршена је на мустру поднесеном од самог г. Прелевића, те се из тога утврђује да ја ни у колико нијесам могао утицати на квалитет вина, као што би г. Прелевић хтио да ми подметне, већ је то само клевета, за коју ћу га оптужити суду.

На основу горепоменутог акта Краљ. Министарства Унутрашњих Дјела општинска је управа одмах запечатилa вино, које сам у г. Прелевића био погодио, а од којег сам био већ једну бачку вино у свој магазин, а другу — поврвено оставио пред кућом на тротуару, о чему сте сами, г. Прелевићу, изјави прилике да се уверите. И на поновну молбу г. Наста Прелевића по другом пут је узета комплети у његову присуству мустра истог вина на анализу, чим је молба заведена под О. Н. П. бр. 41118. од 30. новембра 1911. г. те је опет утврђено, да је вино у бачви Н. 4. 12 у оној бачви те је просута вије узета 1. децембра

Нетачно је, дакле, тврђење г. Прелевића да сам оно његово покварено вино помијешао с мојим.

Према наведеноме излази: г. Прелевић је мустру поднио на анализу као своју и она се као његова назива у свим списима, те наравно и вино, од којег је та мустра и које је прокућено, мора бити његово, јер није сам му га платио, него ми је он пак тражио да му га платим.

Истинитост свих мојих горњих навода утврђује се званичним актима, а пошто ме г. Прелевић својим дрским удаљавањем од истине довео у положај, да морам изијети сва факта која ми могу послужити за доказ моје исправности и угледа, приморан сам изијети у целини два писма, упућена ми од њихове стране по овој ствари, из којих се поред званичних докумената утврђује моја исправност, а признање од стране г. Прелевића.

Писма гласе:

1) „Драги Ристо — здраво.

„Данас ми јавља Вуксан из Подгорице да сјутра одма крећем што морам одма одит аутомобилом.

„Ја знам, Ристо, да ти се учињела увреда у твоју трговину односно нас и наше трговине, али се добро увјери као што сам ти и усмено казао да криви нијесмо више него ти — тако се трфеило вино које си пресуо то је добро, а ону бачву одзиван ја ћу маћ. О истој ствари сјутра ћете добити извјешће из општине.

„Ристо, ја знам да није право сад да ти поменем о пошцу, али се увјери да ми је нужда, па те молим — ако имаш или мож пошљи ми код Зека, или ти донеси ноћас, а ако нећеш оно збогом на како год хоћеш. Очекујем ваш одговор споштовањем Насто Прелевић — Цет. 2/12—1011.“

2) „Подгорица 10/11/1911 — Драги Ристо! „Не могу имати стрпљења што Вам се нећу јавити зашто слиједи.

„Ристо, ја ти продао 2 бачве вина као и Зеку 2. Од свих бачва нашоа је тамошњи анализ једну у печему штетну за коју штегу ја Ристо нијесам знавао као ни данас — тако ми онога пуца што сам у твојој кући потрошио, него сам без даме ко приморавао пио вино да анализирам. Знао ко је узрок тога — казат ћу тебе као пријатељу дошњије, зачеи ће и власти знати, није мене толико за штету колико за морал — нећ ти паице на ум за себе. Стога те као пријатеља молим употребити сва могућа средства да се та бачва вина не би просула и да се убашиће у магазин, имаш пријатеља доста, потруди се као што бих ја за тебе да те та биједа напала. Ако буде наређење да се проспе, заустави и јави мене одмах доћ. Та је бачва била задуу најбоља. Немам за сад већ да ти пишем него чини како хоћеш. Ово писмо пишем теби лично и поверљиво и нећ ми Зеко јавити ни му према наређењу анализе достављена издаја. Поздрав тебе и т. д. — Ван Вуксан“.

Нека поштовани читаоци и моји муштерије из наведеног угледа, на којој је страни истина и исправност, а ви, г. Прелевићу, изволте се спремити за одговор суду.

Цетиње, 10. јануара 1912.

Ристо С. Иванишевић,
трговац

ОГЛАСИ НОВИ ХОТЕЛ НА ЦЕТИЊУ

У реновираној згради некадање каване „Цетиње“ отворио сам хотел, који је снабђевен свима удобностима. Кавана је просторна, видна и уређена. Пиће сваковрсно и чисто. Послуга брза и тачна. Електрично освјетљење. Меблирање собе за издавање.

За посјету моли
Блажо Брагичевић.
Р. 43, бр. 1. 13

НИКШИЋСКОМ ТРГОВАЧКОМ АКЦИОНАРСКОМ
ДРУШТВУ У НИКШИЋУ.

Потребан је за филијалу на Цетињу коју ће отворити почетком фебруара 1912. подесан локал за канцеларије и магацине. Понуде са условима примаће се најдаље до 15. јануара 1912. У понуди ваља означити величину локала и мјесто гдје се налази.

Управа.
Р. 46 бр. 44. 33